

Estètica i crítica

Codi: 100278

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500246 Filosofia	OT	3	2
2500246 Filosofia	OT	4	2

Professor/a de contacte

Nom: Gerard Vilar Roca

Correu electrònic: gerard.vilar@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Jessica Patricia Jaques Pi

Barbara Bayarri Viñas

Alfonso Hoyos Morales

Prerequisits

Es recomana vivament el coneixement de la llengua anglesa a nivell de comprensió lectora fluida.

Objectius

Aquesta assignatura pretén dotar l'alumne de les eines teòriques, metodològiques i instrumentals imprescindibles per poder analitzar la relació entre les pràctiques estètiques, especialment les arts, i la crítica, en el doble sentit de la tasca crítica que pot fer les arts i altres medis, i en el sentit de la pràctica de la crítica discursiva. Així, es busca millorar el vocabulari del l'estudiant a l'hora d'escriure i parlar críticament sobre les arts i altres medis estètics. En aquest sentit, es concep com una assignatura de caire alhora teòrica i pràctica.

Enguany el curs se centrarà en els problemes de l'estètica i la crítica de les imatges, és a dir, d'una filosofia de la imatge. Indagarem en quina mesura les imatges constitueixen una possibilitat de pensament que es resisteix al caràcter disciplinar amb el qual s'ha abordat el tractament de les imatges, especialment des de la metodologia de la història de l'art. En aquest sentit, es tracta de propiciar una comprensió de la "crítica" que no sigui entesa merament com una activitat consistent a jutjar idees, pràctiques artístiques o moviments socials, sinó singularment com aquella que n'investiga les condicions de possibilitat.

Els objectius específics de l'assignatura són els següents:

1. La comprensió dels principals problemes de la crítica estètica
2. El coneixement dels principals enfocaments teòrics en el tractament d'aquests problemes
3. La familiarització amb els principals textos i discursos de la tradició des del segle XVIII fins al present

4. Conèixer el vocabulari i l'argumentari desplegat en el passat amb vigència actual
5. Establir un diàleg entre els textos i idees de la tradició i el present com a història
6. Cultivar el sentit crític en l'alumne com a element central de la comprensió dels fenòmens estètics
7. Cultivar les capacitats i les habilitats per a la crítica escrita en l'alumne

Competències

Filosofia

- Analitzar i sintetitzar els arguments centrals dels textos fonamentals de la filosofia en les seves diverses disciplines.
- Identificar les principals actituds filosòfiques en l'àmbit de l'estètica i saber aplicar-les críticament en el món de l'art.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Reconèixer i interpretar temes i problemes de la filosofia en les seves diverses disciplines.
- Utilitzar un pensament crític i independent a partir dels temes, els debats i els problemes que planteja la filosofia tant històricament com conceptualment.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar els conceptes fonamentals de teoria artística amb esperit crític.
2. Analitzar i sintetitzar informació.
3. Buscar, seleccionar i gestionar informació de manera autònoma, tant en fonts estructurades (bases de dades, bibliografies, revistes especialitzades) com en informació distribuïda a la xarxa.
4. Comunicar de forma oral i escrita, amb correcció, precisió i claredat, els coneixements adquirits.
5. Demostrar una posició pròpia davant d'un problema o una controvèrsia de rellevància filosòfica, o en un treball de recerca filosòfica.
6. Descriure amb precisió l'objecte artístic amb el llenguatge propi de la crítica d'art.
7. Desenvolupar habilitats d'aprenentatge autònom
8. Discriminar els trets que defineixen el lloc d'un autor en el context d'una problemàtica i reorganitzar-los en un esquema coherent.
9. Distingir i analitzar els debats clàssics i actuals de la història de l'art
10. Elaborar un treball individual en el qual s'expliciti el pla de treball i la temporalització de les activitats.
11. Establir relacions entre ciència, filosofia, art, religió, política, etc.
12. Establir una planificació per desenvolupar un treball sobre la matèria
13. Exposar els conceptes propis de la història de la filosofia
14. Expressar-se eficaçment aplicant els procediments argumentatius i textuals en els textos formals i científics
15. Fer presentacions orals utilitzant un vocabulari i un estil acadèmics adequats
16. Fer servir la terminologia adequada en la construcció d'un text acadèmic.
17. Identificar els errors normatius, estilístics o argumentatius d'un text

18. Identificar la imatge artística situant-la en el seu context cultural.
19. Identificar les idees principals d'un text sobre la matèria i fer-ne un esquema
20. Interpretar els continguts d'un text de teoria artística.
21. Llegir comprensivament textos filosòfics bàsics.
22. Presentar treballs en formats ajustats a les demandes i els estils personals, tant individuals com en grup petit.
23. Reconèixer, amb mirada experta, referents estètics del passat i del present i avaluar-ne la rellevància.
24. Relacionar els elements i factors que intervenen en el desenvolupament dels processos científics.
25. Resoldre problemes de manera autònoma.

Continguts

Plantejat com una filosofia de la imatge, el curs aborda principalment el problema filosòfic de les formes de coneixement no proposicionals, centrant-se en els problemes de les epistemologies estètiques i de la crítica de les imatges, tot indagant en quina mesura les imatges constitueixen una possibilitat de pensament que es resisteix al caràcter disciplinar amb el qual s'ha abordat el tractament de les imatges, especialment des de la metodologia de la història de l'art. En aquest sentit, es tracta de propiciar una comprensió de la "crítica" que no sigui entesa merament com una activitat consistent a jutjar idees, pràctiques artístiques o moviments socials, sinó singularment com aquella que n'investiga les condicions de possibilitat i els modes de la creació en el marc d'una concepció ampliada del que es pot considerar "coneixement".

1. Pensar *sobre*, pensar *en* i pensar *amb* imatges
2. Crisi de la representació
3. L'irrepresentable
4. La societat de l'espectacle
5. La imatge com a símptoma
6. La creació de les imatges-pensament
7. Filofofar en altres medis: pensar amb imatges

Metodologia

La metodologia treballa en tres fronts:

1. Classe teòrica. El programa està configurat segons un calendari. Cada dia el professor presentarà un tema que els alumnes hauran d'haver preparat. La sessió funcionarà a partir d'una presentació digital amb conceptes i textos i inclourà la discussió amb els alumnes.
2. Tutories individualitzades o en grups petits.
3. Elaboració d'itineraris personalitzats pel treball autònom de l'alumne.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			

Clases	45	1,8	1, 2, 11, 14, 15, 17, 20, 21, 23
Tipus: Supervisades			
Tutories i elaboració d'itineraris personals	26	1,04	3, 10, 12, 13, 15, 22, 24
Tipus: Autònomes			
Treballs a casa	71,5	2,86	7, 10, 12, 19, 22, 24, 25

Avaluació

L'avaluació serà continuada y consta de tres parts:

TIPUS DE PROVA

1. Realització de dos exàmens parcials

Parcial 1

Parcial 2

2. Redacció d'un assaig breu de 2000 paraules

Informació general

- A principis de curs es comunicarà el format a seguir per a la redacció de l'assaig filosòfic i es proporcionarà una llista ampliada de lectures recomenades.

- En el calendari d'activitats que s'adjuntarà a l'inici del curs s'indiquen les dates de realització dels exàmens escrits i del lliurament dels restants exercicis. Per a una correcta avaluació continuada, no s'acceptaran treballs fora de les dates fixades. Per a més informació, veure els criteris de reavaluació.

- Qualsevol canvi en les dates d'avaluació o dels continguts s'avisarà amb suficient temps d'antelació a classe.

- En cas que les proves no es puguin fer presencialment s'adaptarà el seu format (mantenint-ne la ponderació) a les possibilitats que ofereixen les eines virtuals de la UAB. Els deures, activitats i participació a classe es realitzaran a través de fòrums, wikis i/o discussions d'exercicis a través de Teams, etc. El professor o professora vetllarà perquè l'Estudiant hi pugui accedir o li oferirà mitjans alternatius, que estiguin al seu abast.

- En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

ALUMNES NO AVALUABLES

Els / les estudiants que no es presentin com a mínim a un dels dos exàmens parcials no seran avaluats al final del curs, llevat que es posin contacte amb el responsable de l'assignatura amb el suficient de temps d'antelació per a considerar una forma d'avaluació alternativa consensuada entre el professor i l'alumne / a.

Criteris de reavaluació

Per tenir una nota final cal que l'estudiant s'avalui de tant dels parcials com de l'assaig.

Data de reavaluació: per determinar.

ADVERTENCIA - ELS ESTUDIANTS QUE DESITGIN PRESENTAR-SE A la reavaluació HAN DE POSAR-SE EN CONTACTE ELECTRONIC AMB EL PROFESSOR DE L'ASSIGNATURA ALMENYS AMBDOS

SETMANES D'ANTELACIO A LA DATA ESTABLERTA. PER FAVOR, NO OBLIDEU ENVIAR-ME UN CORREU ELECTRONIC al meu correu institucional: gerard.vilar@uab.cat.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
3 Proves	25 % cadascuna	7,5	0,3	2, 4, 5, 6, 8, 9, 13, 16, 17, 18, 19
Presència i participació a classe	25 %	0	0	1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 22, 23, 24, 25

Bibliografia

Textos Teòrics Bàsics del curs

(Cal comprovar a la web del professor en començar el curs si hi ha alguna modificació d'aquest programa de temes i lectures)

Tema 1:

Hans Belting, «Image, Medium, Body », *Critical Inquiry* 31 (2005): 302-319. Tot.

W.T.J. Mitchell, « Qué es una imagen ». Tot.

Horst Bredekamp, *Teoría del acto iconico*, Madrid, Akal, 2017, pp. 15-39.

Tema 2:

George Steiner, « La crisis del lenguaje », en *Presencias Reales*, Destino, 1989, pp. 111-145.

Walter Benjamin, "La obra de arte en la época de su reproductibilidad técnica" en *Obras*, I.2, Madrid, Abada Editores, 2008.

Michel Foucault, *Esto no es una pipa. Ensayo sobre Magritte*, Barcelona, Anagrama, 1981, pp.47-51.

Tema3:

Jacques Rancière, « Si existe lo irrepresentable ». Todo.

Tema 4:

Guy Debord, *La sociedad del espectáculo. [Fragmentos seleccionados] Ensayos*, Madrid: Siruela, 2007.

Jacques Rancière, "Crítica de la crítica del espectáculo", en: VV.AA, *Pensar desde la izquierda*, Madrid, Errata Naturae, 2012. Tot.

Tema 5:

Sigmund Freud, "Un recuerdo infantil de Leonardo da Vinci", *Obras Completas*. Tot.

Jacques Rancière, "La imagen intolerable", en *El espectador emancipado*, pp. 87-106.

Tema 6:

Nelson Goodman, "Maneras de hacer mundos", cap 1.

Gilles Deleuze, « Qué es un acto de creación ». Tot.

Tema 7:

Jacques Rancière, "Imágenes pensativas" en: *El espectador emancipado*, Castellón, Ellago, 2010, pp. 107-129.

Textos complementaris

Alloa, Emmanuel, *La imagen diáfana. Fenomenología de los medios Visuales*, Metales pesados, 2021.

Azoulay, Ariella, "What is a Photograph?", *Philosophy of Photography*, 1 (2010), pp. 9-13.

Barthes, Roland, *La cámara lúcida*, Buenos Aires, Editorial Paidós, 2005.

Bellour, Raymond, *Entre imágenes: foto, cine, video*, Buenos Aires, Colihue, 2009.

Benjamin, Walter, *Sobre la fotografía*, Madrid, Pre-textos, 2004.

Brea, José Luis, *Estudios visuales. La epistemología de la visualidad en la era de la globalización*, Madrid, Akal, 2005.

Brea, José Luis, *Las tres Eras de la imagen. Imagen-Materia, Filme, E-Imagen*, Madrid, Ediciones Akal, 2010.

Debray, Régis, *Vida y muerte de la imagen. Historia de la mirada en Occidente*, Barcelona, Editorial Paidós, 1994.

Denisova, Anastasia, *Internet Memes and Society*, Routledge, 2019.

Didi-Huberman, Georges, *La imagen superviviente. Historia del arte y tiempo de los fantasmas según Aby Warburg*, Madrid, Abada Editores, 2009.

Elkins, James, "Un seminario sobre teoría de la imagen", *Revista Estudios Visuales*, 7, pp. 132-173, 2010.

Foucault, Michel, *Las palabras y las cosas. Una arqueología de las ciencias humanas*, Madrid, Siglo XXI, 2010.

García, Ana María (Ed.) *Filosofía de la imagen*. Salamanca, Ediciones Universidad de Salamanca, 2011.

Guasch, Ana María, "Los estudios visuales. Un estado de la cuestión", *Revista Estudios Visuales*, 1, pp. 8-16, 2003.

Heidegger, Martin, *La época de la imagen del mundo*, Santiago, Ediciones de los Anales de la Universidad de Chile, 1958.

Melot, Michel, *Breve historia de la imagen*, Madrid, Ediciones Siruela, 2010.

Mitchell, W. J. T. *What do pictures want?: the lives and loves of images*, Chicago and London, University of Chicago Press, 2005.

Nancy, Jean-Luc "The image-the distinct" en *The Ground of the image*, New York, Fordham University Press, 2005.

Els principals materials per al curs y una bibliografia completa estan penjats a la web del professor:
greta.cat/grau

Programari

No s'utilitza cap programari específic en aquest curs.